

nævnte forhold klart taler herimod. Reglen er således udtryk for, at sagens betydning for ansøgeren (jf. stk. 2, nr. 1) i disse sager skal vægte tungt i forhold til de andre kriterier, der er opregnet i stk. 2. Reglen finder anvendelse i sager i første instans.

Ved anvendelsen af reglen kan det tillægges betydning, om sagen allerede har været behandlet af et særligt sagkyndigt administrativt klagenævn, i praksis navnlig Patientskadeankenævnet eller Lægemedelskadeankenævnet. Efter omstændighederne kan Patientskadeankenævnets eller Lægemedelskadeankenævnets afgørelse således føre til, at forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2 (udsigten til at få medhold i sagen), klart taler imod at give fri proces.

Stk. 4 indeholder særlige regler om erhvervsmæssige sager og sager om ærekrænkelse. Det foreslås, at der ligesom efter gældende ret kun undtagelsesvis skal kunne gives fri proces til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed eller til sagsøgeren i sager om ærekrænkelse, medmindre en ærekrænkelse af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt i en videre kreds. Bestemmelsen giver mulighed for undtagelsesvis at give fri proces i disse sager, når betingelserne efter stk. 1-3 er opfyldt. Der kan således eksempelvis efter omstændighederne gives fri proces til mindre erhvervsdrivende, herunder navnlig når retssagen angår forhold, der har betydning for virksomhedens fortsatte eksistens.

Kompetencen til at meddele fri proces efter § 328 foreslås henlagt til justitsministeren (Civilstyrelsen), jf. stk. 5.

Det foreslås, at Civilstyrelsens afslag på fri proces skal kunne påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

Efter de gældende regler, hvor kompetencen til at meddele fri proces til retssager i første instans ligger hos statsamtene med klageadgang til Civilstyrelsen, er der ingen særlig klagefrist for at påklage et statsamts afslag på fri proces til Civilstyrelsen, men Civilstyrelsen afviser dog at behandle klager, der indgives meget lang tid efter statsamtets afgørelse.

Med de nye kompetenceregler, hvor klage sker til Procesbevillingsnævnet, er der behov for et mere formaliseret fristsystem, og en almindelige klagefrist på 4 uger må anses for passende. Civilstyrelsens afslag på fri proces vil skulle oplyse om klageadgangen og klagefristen.

Der foreslås ikke nogen lovregel om behandling af klager, der indgives for sent, men Procesbevillingsnævnet vil efter almindelige principper om klagefrister kunne behandle en klage, der indgives for sent,

hvis forsinkelsen er undskyldelig. En forsinkelse kan navnlig være undskyldelig, hvis der ikke er givet behørig klagevejledning.

Det bemærkes, at hvis der foreligger væsentlige, nye oplysninger, vil ansøgeren kunne indgive en ny ansøgning om fri proces, selv om klagefristen er udløbet, og uanset om Procesbevillingsnævnet efter påklage har stadfæstet Civilstyrelsens afslag på fri proces.

Der henvises til pkt. 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 329

Bestemmelsen er en generel dispensationshjemmel, der giver mulighed for at give fri proces, selv om de almindelige betingelser efter de foreslåede regler i §§ 325-328 ikke er opfyldt. Bestemmelsen modsvarer den gældende § 331 i retsplejeloven, men omfatter som følge af nyaffattelsen af kapitel 31 også nogle tilfælde, som ikke i dag henføres under den gældende § 331.

Det foreslås at videreføre den gældende regel om, at der, når særlige grunde taler for det, kan meddeles fri proces, selv om de almindelige betingelser for at få fri proces ikke er opfyldt. Det foreslås endvidere at videreføre reglen om, at dette navnlig gælder i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation.

Sager af principiel karakter eller almindelig offentlig interesse vil navnlig være sager, der rejser hidtil uafklarede lovforklningsspørgsmål, sager af mere indgribende betydning over for enkeltpersoner eller grupper samt sager, hvor afgørelsen vil kunne tjene som præjudikat ved senere tilfælde. Sager, som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation, kan efter omstændighederne være sager udsprunget af mindre selvstændig erhvervsvirksomhed.

Forslaget giver ligesom efter gældende ret især mulighed for at give fri proces, selv om de økonomiske betingelser ikke er opfyldt, og for at give fri proces til juridiske personer.

Forslaget giver i den forbindelse – som noget nyt i forhold til den gældende § 331 – bl.a. mulighed for at give fri proces, selv om de økonomiske betingelser ikke er opfyldt, såfremt ansøgeren skønnes at have et ganske særligt behov for bistand, eller sagens omkostninger skønnes at blive ekstraordinært store. I givet fald foretages en sædvanlig vurdering af de øvrige betingelser for fri proces, herunder i givet fald om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces. Forslaget er i overensstemmelse med gældende ret, idet der efter